

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski

w sprawie z powództwa J. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o ustalenie pracy w szczególnych warunkach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 stycznia 2012 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych
z dnia 15 kwietnia 2011 r.,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 120 (sto
dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2011 r., Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację powoda J. P. od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 grudnia 2010 r., oddalającego powództwo przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Od wyroku Sądu Okręgowego powód wniósł skargę kasacyjną, w której wnioski o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadnił powołaniem się na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie „Czy dopuszczalne jest powództwo o ustalenie stosunku prawnego (prawa), którego stroną nie jest pozwany w sytuacji gdy pomiędzy stronami tego stosunku prawnego istnieje zgodność co do jego treści i znaczenia prawnego?”. W związku z tym - według powoda - zachodzi potrzeba wykładni art. 189 k.p.c., gdyż budzi on poważne wątpliwości, zaś w sprawach o analogicznym stanie faktycznym i prawnym występuje „całkowity brak orzecznictwa sądowego”. Powód wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i oorzeczenie co do istoty sprawy^o oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Powód uważa, że w sprawie zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego związanego z wykładnią art. 189 k.p.c., który wyznacza ogólną podstawę materialnoprawną roszczenia o ustalenie istnienia (nieistnienia) stosunku prawnego lub prawa podmiotowego. Powołanie się na tę przesłankę jest jednak bezzasadne w okolicznościach, jakie występują w sprawie (faktycznych i procesowych). Powód żąda bowiem ustalenia przez sąd pracy, że wykonywana przez niego w okresie od 1 lipca 1973 r. do 31 grudnia 1998 r. praca w Mazowieckich Zakładach Rafineryjnych i Petrochemicznych w Płocku (obecnie w PKN ORLEN S.A.) była pracą w szczególnych warunkach. Przy tak określonym żądaniu pozwu skierowanym przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Sąd Okręgowy trafnie stwierdził, że powództwo zmierza wyłącznie do owiążącego ustalenia faktów

z punktu widzenia prawa do świadczeń emerytalnych powoda i celem tego powództwa z pewnością nie jest zapewnienie ochrony indywidualnego interesu prawnego powoda w rozumieniu art. 189 k.p.c.

W świetle dotychczasowego, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego należy stwierdzić, że żądanie pozwu jest bezzasadne nie tylko z tego powodu, że stroną pozwaną jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a więc podmiot niepozostający w jakimkolwiek stosunku cywilnoprawnym (stosunku pracy) z powodem. Jest tak przede wszystkim z tej przyczyny, że powód zmierza - z ominięciem przepisów regulującym postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - do uzyskania środka dowodowego potwierdzającego fakt mogący mieć w przyszłości znaczenie dla potrzeb postępowania o ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Tymczasem pracownik nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku pracy (jego treści), gdy wnosi takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu, w szczególności w sprawach zakresu ubezpieczeń społecznych (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1979 r., III PZP 17/78, OSNCP 1979 nr 7-8, poz. 143; z dnia 17 czerwca 1987 r., III PZP 19/87, OSNCP 1988 nr 10, poz. 132; z dnia 3 listopada 1994 r., I PZP 45/94, OSNAPiUS 1995 nr 6, poz. 74; z dnia 5 lipca 1995 r., I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995 nr 24, poz. 299 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2005 r., I PZP 2/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 71 i wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1971 r., I PR 344/71, OSNCP 1972 nr 5, poz. 89; z dnia 1 grudnia 1983 r., I PRN 189/83, OSNCP 1984 nr 7, poz. 121; z dnia 17 grudnia 1997 r., I PKN 434/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 627 i z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 597/98, OSNAPiUS 2000 nr 8, poz. 301). Brak interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy (ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach) wynika z tego, że organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, bowiem całokształt postępowania dotyczącego nabycia prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do tego organu zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UK 245/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 57). Decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego (na przykład z powodu nieuwzględnienia okresów jego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach) podlega weryfikacji w postępowaniu odwoławczym przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych).

Skoro kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego), to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., niezależnie od tego przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew. W takim razie przedstawione w skardze zagadnienie związane z *Adopuszczalnością* wytoczenia powództwa na podstawie art. 189 k.p.c. przeciwko osobie, która nie jest stroną stosunku prawnego (prawa) podlegającego ustaleniu w tym procesie, nie ma żadnego wpływu na wynik sprawy i w konsekwencji nie może uzasadniać przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania.

Z powołanych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).